

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหากับ ผลการดำเนินงานในอนาคต ซึ่งได้แก่ กำไรสุทธิในอนาคต กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานในอนาคต การจ่ายเงินปันผลในอนาคต และความสามารถในการทำกำไรในอนาคต ผู้ศึกษาได้แบ่งแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎี

1.1. เกณฑ์คงค้างกับเกณฑ์เงินสด

1.2. กระแสเงินสด

1.3. แนวคิดเกี่ยวกับกำไร การวัดมูลค่ากำไรและงบกำไรขาดทุน

1.4. เงินปันผล

1.5. ความสามารถในการทำกำไร

2. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎี

1.1. เกณฑ์คงค้างกับเกณฑ์เงินสด

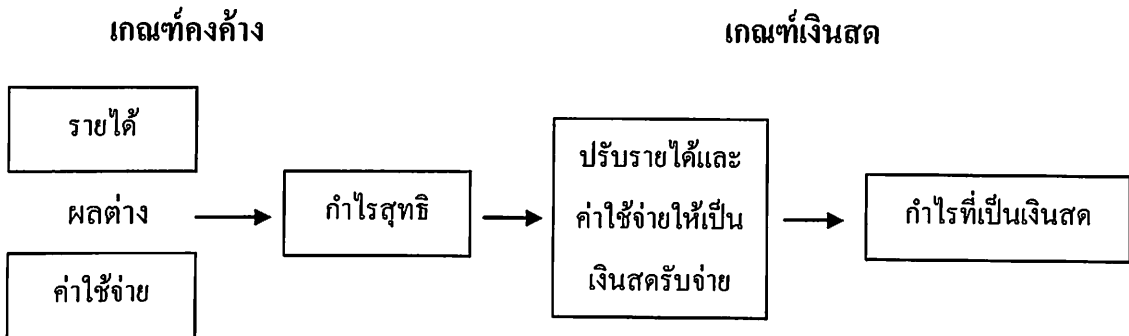
งบกำไรขาดทุนและงบดุลที่กิจการจัดทำขึ้นกิจการใช้เกณฑ์คงค้างในการจัดทำงบการเงินดังกล่าว เมื่อกิจการจัดทำงบกระแสเงินสด กิจการต้องใช้เกณฑ์เงินสดในการจัดทำ ซึ่งกษกร เฉลิมกาญจนา (2552) ได้อธิบายไว้ดังนี้

1. เกณฑ์คงค้าง จะใช้หลักว่ารายได้หรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในงวดบัญชีใดให้ถือว่าเป็นรายได้และค่าใช้จ่ายของงวดบัญชีนั้น โดยไม่คำนึงถึงว่ารายการนั้นกิจการได้เงินสดมาหรือจ่ายเงินสดไปแล้วหรือไม่

2. เกณฑ์เงินสด จะใช้หลักว่ากิจการรับและจ่ายเงินสดเกี่ยวกับการดำเนินงานในงวดบัญชีใดให้ถือว่าเป็นรายได้และค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีนั้น โดยไม่คำนึงถึงว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อใด

การคำนวณเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานของเกณฑ์คงค้างและเกณฑ์เงินสด สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 2

ภาพประกอบที่ 2 การคำนวณกิจกรรมดำเนินงานของเกณฑ์คงค้างและเกณฑ์เงินสด

1.2. งบกระแสเงินสด

วัตถุประสงค์ในการจัดทำงบกระแสเงินสด

งบกระแสเงินสดจัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผู้ใช้งบการเงินได้ทราบว่า เงินสดในปัจจุบันเพิ่มขึ้นหรือลดลงเป็นจำนวนเงินเท่าใดเมื่อเทียบกับปีก่อน และการที่เงินสดเพิ่มขึ้นหรือลดลงนั้นเกิดจากกระแสเงินสดที่ได้รับเข้ามาและกระแสเงินสดที่จ่ายออกไปอันเนื่องมาจากกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุน และกิจกรรมจัดหาเงิน ซึ่งการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับกระแสเงินสดมุ่งเน้นให้ผู้ใช้งบการเงินได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการประเมินความสามารถของกิจการในการก่อให้เกิดเงินสด ซึ่งผู้ใช้งบการเงินสามารถนำประโยชน์จากข้อมูลที่ได้ไปพิจารณาร่วมกับงบการเงินอื่นๆ ทำให้ได้รับประโยชน์มากยิ่งขึ้นในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ (กัลยาณี กิตติจิตต์, 2543)

นอกจากนี้ข้อมูลเกี่ยวกับกระแสเงินสดของกิจการยังมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินความสามารถของกิจการในการก่อให้เกิดเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด และความต้องการใช้กระแสเงินสดของกิจการในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงิน จะต้องมีการประเมินความสามารถของกิจการในการก่อให้เกิดเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด จังหวะเวลาและความแน่นอนของการก่อให้เกิดเงินสดดังกล่าว (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2552, ออนไลน์)

ประโยชน์ของงบกระแสเงินสด

งบกระแสเงินสดคืองบการเงินที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่หลายๆฝ่ายเพื่อใช้ในการประเมินและทราบถึงเหตุการณ์สถานการณ์ต่างๆ ในอนาคต (กชกร เกลิมกาญจนา, 2552) เช่น

1. เพื่อใช้ในการคาดคะเนกระแสเงินสดในอนาคต เนื่องจากกำไรหรือขาดทุนในงบกำไรขาดทุนของกิจการไม่แสดงกระแสเงินสดที่แท้จริงของกิจการ
 2. เพื่อประเมินประเมินผลการดำเนินงานและการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร ถ้าฝ่ายบริหารมีความสามารถในการจัดการเงินสดและตัดสินใจลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพ ธุรกิจจะเจริญก้าวหน้า แต่ถ้าฝ่ายบริหารตัดสินใจผิดพลาด อาจก่อให้เกิดความเสียหายถึงขั้นล้มละลายแก่ธุรกิจได้เช่นกัน นักวิเคราะห์สามารถพิจารณาได้จากงบกระแสเงินสดว่าธุรกิจขยายการลงทุนด้านใดและชะลอการลงทุนด้านใด
 3. เพื่อประเมินความสามารถของธุรกิจในการจ่ายเงินปันผลและดอกเบี้ยจ่ายพร้อมเงินกู้ ผู้ถือหุ้นของบริษัทต้องการได้รับผลตอบแทนคือ เงินปันผล เจ้าหนี้ต้องการได้รับเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ตัวเลขในงบกำไรขาดทุนไม่ได้แสดงถึงจำนวนเงินที่กิจการจะสามารถจ่ายเงินปันผลเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยได้ แต่ตัวเลขในงบกระแสเงินสดจะสามารถแสดงความสามารถในการจ่ายสิ่งเหล่านี้ได้
 4. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกำไรสุทธิที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสด โดยปกติธุรกิจที่มีกำไรสุทธิสูงบุคคลทั่วไปจะเข้าใจว่ามีเงินสดมาก ซึ่งความจริงแล้วอาจไม่เป็นดังที่คาดการณ์ไว้
- ความหมายของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด**
- มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 7 (ปรับปรุง 2555) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับเงินสด และรายการเทียบเท่าเงินสด กระแสเงินสด กิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุน กิจกรรมจัดหาเงินไว้ดังนี้
- เงินสด หมายถึง เงินสดในมือและเงินฝากธนาคารที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม
- รายการเทียบเท่าเงินสด หมายถึง เงินลงทุนระยะสั้นที่มีสภาพคล่องสูง ซึ่งพร้อมจะเปลี่ยนเป็นเงินสดในจำนวนที่ทราบได้ และมีความเสี่ยงที่ไม่มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในมูลค่า
- กระแสเงินสด หมายถึง การเข้าและออกของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด
- กิจกรรมดำเนินงาน หมายถึง กิจกรรมหลักที่ก่อให้เกิดรายได้ของกิจการและกิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่กิจกรรมลงทุนหรือกิจกรรมจัดหาเงิน

กิจกรรมลงทุน หมายถึง การได้มาและจำหน่ายสินทรัพย์ระยะยาวและเงินลงทุนอื่น ซึ่งไม่รวมอยู่ในรายการเทียบเท่าเงินสด

กิจกรรมจัดหาเงิน หมายถึง กิจกรรมที่มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในขนาดและองค์ประกอบของส่วนของผู้ถือหุ้นและส่วนของการกู้ยืมของกิจการ

จากคำนิยามข้างต้น รายการเทียบเท่าเงินสดเป็นรายการที่กิจการถือไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการจ่ายชำระภาระผูกพันระยะสั้นมากกว่าเพื่อการลงทุนหรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่น เงินลงทุนที่จะถือได้ว่าเป็นรายการเทียบเท่าเงินสดจะต้องพร้อมเปลี่ยนเป็นเงินสดในจำนวนที่ทราบได้ และต้องมีความเสี่ยงที่ไม่มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในมูลค่า ดังนั้น โดยปกติเงินลงทุนจะถือเป็นรายการเทียบเท่าเงินสดได้ก็ต่อเมื่อเงินลงทุนนั้นมีวันครบกำหนดในระยะเวลาสั้น นั่นคือ 3 เดือนหรือน้อยกว่านับจากวันที่ได้มา สำหรับเงินลงทุนในหุ้นทุนไม่ถือเป็นรายการเทียบเท่าเงินสด เว้นแต่โดยเนื้อหาระแล้วเงินลงทุนนั้นเป็นรายการเทียบเท่าเงินสด เช่น ในกรณีของหุ้นบุริมสิทธิที่ซื้อเมื่อหุ้นนั้นใกล้วันครบกำหนด และมีการระบุวันที่ไถ่ถอนไว้อย่างแน่ชัด

เงินกู้ยืมจากธนาคาร ตามปกติจะพิจารณาว่าเป็นกิจกรรมจัดหาเงิน แต่สำหรับบางประเทศ เงินเบิกเกินบัญชีธนาคารที่มีลักษณะจ่ายคืนเมื่อทวงถาม ถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารเงินสดของกิจการ ในเช่นนี้ เงินเบิกเกินบัญชีธนาคารจะถือเป็นองค์ประกอบของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ซึ่งสอดคล้องกับธนาคารในลักษณะนี้จะเห็นจากการที่ยอดคงเหลือในบัญชีเงินฝากธนาคารมักจะมีความผันผวนจากยอดบวกเป็นยอดเงินเบิกเกินบัญชี

กระแสเงินสดไม่รวมการเคลื่อนไหวของรายการที่ประกอบกันขึ้นเป็นเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสด เนื่องจากองค์ประกอบดังกล่าวเป็นส่วนของการบริหารเงินสดของกิจการ มากกว่าเป็นส่วนของกิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุน หรือกิจกรรมจัดหาเงิน การบริหารเงินสดรวมถึงการนำเงินสดส่วนเกินไปลงทุนในรายการเทียบเท่าเงินสด

การจำแนกกระแสเงินสดของกิจการ

กชกร เฉลิมกาญจนา (2552) ได้อธิบายถึงการจำแนกกระแสเงินสดของกิจการว่า สามารถจำแนกออกเป็น 3 กิจกรรมดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมการดำเนินงาน (Operating activities) หมายถึง กิจกรรมหลักที่ก่อให้เกิดรายได้ของกิจการและกิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่กิจกรรมการลงทุนหรือกิจกรรมจัดหาเงิน หรือกล่าวอีกในหนึ่งว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการคำนวณกำไรสุทธิของกิจการ เช่น เงินสดรับจากการขายสินค้าและให้บริการ

2. กิจกรรมการลงทุน (Investing activities) หมายถึง การซื้อหรือขายสินทรัพย์ระยะยาวและเงินลงทุนอื่นๆ ซึ่งไม่รวมอยู่ในรายการเทียบเท่าเงินสด การแยกแสดงรายการนี้ออกจากกิจกรรมการดำเนินงาน เพราะกระแสเงินสดดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงรายจ่ายที่จ่ายเพื่อซื้อสินทรัพย์อื่นๆ ที่จะก่อให้เกิดรายได้หรือกระแสเงินสดรับในอนาคต เช่น การซื้อที่ดิน อาคาร เครื่องจักร และอุปกรณ์ เป็นต้น

3. กิจกรรมจัดหาเงิน (Financing activities) หมายถึง กิจกรรมที่มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในขนาดและองค์ประกอบของส่วนของผู้ถือหุ้น และหนี้สินของกิจการ เช่น เงินสดรับที่ได้จากการออกหุ้นทุน หุ้นกู้ เป็นต้น

นอกจากนี้ มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 7 (ปรับปรุง 2555) ได้อธิบายเกี่ยวกับกิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงิน ดังนี้

กิจกรรมดำเนินงาน

จำนวนเงินของกระแสเงินสดที่เกิดจากกิจกรรมดำเนินงานจะเป็นข้อบ่งชี้ที่สำคัญที่แสดงถึงความสามารถในการดำเนินงานของกิจการในก่อให้เกิดกระแสเงินสดที่เพียงพอเพื่อจ่ายชำระเงินกู้ยืม เพื่อการดำเนินงานของกิจการ เพื่อจ่ายเงินปันผล และเพื่อการลงทุนใหม่ๆ โดยไม่ต้องพึ่งพาการจัดหาเงินจากแหล่งเงินภายนอก ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบแต่ละรายการของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่เกิดขึ้นในอดีตจะเป็นประโยชน์เมื่อพิจารณาประกอบกับข้อมูลอื่นในการพยากรณ์กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานในอนาคต

กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานจะเกิดจากกิจกรรมหลักที่ก่อให้เกิดรายได้ของกิจการ ดังนั้น โดยทั่วไปจะเป็นผลมาจากรายการต่างๆ และเหตุการณ์อื่นที่เกิดขึ้นในการคำนวณกำไรหรือขาดทุน ตัวอย่างของกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน มีดังนี้

1. เงินสดรับจากการขายสินค้าและการให้บริการ
2. เงินสดรับจากรายได้ค่าสิทธิ ค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า และรายได้อื่น
3. เงินสดจ่ายผู้ขายสำหรับสินค้าและบริการ
4. เงินสดจ่ายแก่พนักงานและจ่ายแทนพนักงาน
5. เงินสดรับและจ่ายของกิจการประกันภัย สำหรับเบี้ยประกันภัยและค่าสินไหม

ทดแทน ค่ารายปี และผลประโยชน์อื่นตามกรรมธรรม์

6. เงินสดจ่ายหรือได้รับคืนค่าภาษีเงินได้ ยกเว้นหากรายการดังกล่าวสามารถระบุเจาะจงได้กับกิจกรรมลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงิน

7. เงินสดรับและจ่ายจากสัญญาที่ถือไว้เพื่อซื้อขายหรือเพื่อการค้า

รายการบางอย่าง เช่น การขายโรงงาน อาจทำให้เกิดผลกำไรหรือขาดทุนซึ่งจะรวมอยู่ในกำไรหรือขาดทุนที่รับรู้กระแสเงินสดที่เกี่ยวข้องกับรายการดังกล่าวเป็นกระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน อย่างไรก็ตาม เงินสดจ่ายเพื่อผลิตหรือเพื่อซื้อสินทรัพย์ซึ่งถือไว้เพื่อให้ผู้อื่นเช่าและต่อมาถือไว้เพื่อขายตามที่อธิบายไว้ในย่อหน้าที่ 68ก ของมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 16 (ปรับปรุง 2552) เรื่องที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ถือเป็นกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานเช่นเดียวกัน

กิจการอาจถือหลักทรัพย์และเงินกู้ยืมเพื่อซื้อขายหรือเพื่อค่า ในกรณีเช่นนั้นหลักทรัพย์เหล่านั้นจะมีลักษณะคล้ายกับสินค้าคงเหลือที่ซื้อมาเพื่อขายต่อ ดังนั้น กระแสเงินสดที่เกิดขึ้นจากการซื้อและขายหลักทรัพย์เพื่อซื้อขาย หรือ เพื่อค่า จะจัดเป็นกิจกรรมดำเนินงาน ในทำนองเดียวกัน เงินสดจ่ายล่วงหน้าและเงินให้กู้ยืมโดยสถาบันการเงิน ตามปกติจะจัดเป็นกิจกรรมดำเนินงานเนื่องจากเป็นรายการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมหลักที่ก่อให้เกิดรายได้ของกิจการ

กิจกรรมลงทุน

การเปิดเผยข้อมูลของกระแสเงินสดที่เกิดจากกิจกรรมลงทุนแยกต่างหากมีความสำคัญ เนื่องจากกระแสเงินสดดังกล่าวแสดงให้เห็นรายจ่ายที่ได้จ่ายไปเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรต่างๆ ที่จะก่อให้เกิดรายได้และกระแสเงินสดในอนาคต เฉพาะรายจ่ายที่ส่งผลให้เกิดการรับรู้สินทรัพย์ในงบแสดงฐานะการเงินเท่านั้นที่สามารถจัดประเภทเป็นกิจกรรมลงทุน ตัวอย่างของกระแสเงินสดที่เกิดจากกิจกรรมลงทุน คือ

1. เงินสดเพื่อซื้อที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ สินทรัพย์ไม่มีตัวตนและสินทรัพย์ระยะยาวอื่น รายจ่ายดังกล่าวให้รวมถึงเงินสดจ่ายที่เป็นต้นทุนในการพัฒนาสินทรัพย์ และเงินสดจ่ายที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ที่กิจการสร้างขึ้นเอง

2. เงินสดรับจากการขายที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ สินทรัพย์ไม่มีตัวตนและสินทรัพย์ระยะยาวอื่น

3. เงินสดที่จ่ายเพื่อได้มาซึ่งตราสารทุนหรือตราสารหนี้ของกิจการอื่น และส่วนได้เสียในการร่วมค้า (นอกเหนือจากเงินสดที่จ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งตราสารที่จัดเป็นรายการเทียบเท่าเงินสด หรือถือไว้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อซื้อขายหรือเพื่อค่า)

4. เงินสดรับจากการขายตราสารทุนหรือตราสารหนี้ของกิจการอื่น และส่วนได้เสียในการร่วมค้า (นอกเหนือจากเงินสดรับจากการขายตราสารที่จัดเป็นรายการเทียบเท่าเงินสดหรือที่ถือไว้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อซื้อขายหรือเพื่อค่า)

5. เงินสดจ่ายล่วงหน้าและเงินให้กู้ยืมแก่บุคคลอื่น (นอกเหนือจากเงินจ่ายล่วงหน้าและเงินให้กู้ยืมโดยสถาบันการเงิน)

6. เงินสดรับชำระคืนจากเงินจ่ายล่วงหน้าและเงินให้กู้ยืมแก่บุคคลอื่น (นอกเหนือจากเงินจ่ายล่วงหน้าและเงินให้กู้ยืมโดยสถาบันการเงิน)

7. เงินสดที่จ่ายเพื่อซื้อสัญญาฟิวเจอร์และสัญญาฟอร์เวิร์ด สัญญาให้สิทธิเลือกและสัญญาแลกเปลี่ยนขบวนเมื่อสัญญาดังกล่าวนั้นถือไว้เพื่อซื้อขายหรือเพื่อค้า หรือเป็นการรับที่จัดเป็นกิจกรรมจัดหาเงิน

ในกรณีที่สัญญานำไปใช้เป็นเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงของรายการที่สามารถระบุได้ กระแสเงินสดที่เกิดจากสัญญาดังกล่าวให้จัดประเภทในลักษณะเดียวกับกระแสเงินสดของรายการที่ถูกรักษาความเสี่ยง

กิจกรรมจัดหาเงิน

การเปิดเผยข้อมูลข้อมูลของกระแสเงินสดที่เกิดจากกิจกรรมจัดหาเงินแยกต่างหากมีความสำคัญเนื่องจากจะเป็นประโยชน์ในการคาดคะเนสิทธิเรียกร้องในกระแสเงินสดในอนาคตจากผู้ให้เงินลงทุนแก่กิจการ ตัวอย่างของกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินคือ

1. เงินสดรับจากการออกหุ้นหรือตราสารทุนอื่น
2. เงินสดที่จ่ายให้กับผู้เป็นเจ้าของเพื่อซื้อหรือไถ่ถอนหุ้นของกิจการนั้น
3. เงินสดรับจากการออกหุ้นกู้ เงินกู้ยืม ตัวเงิน พันธบัตร การจำนอง และเงินกู้ยืมระยะสั้นหรือระยะยาวอื่น
4. เงินสดที่จ่ายชำระเงินกู้ยืม
5. เงินสดที่ผู้เช่าจ่ายเพื่อลดจำนวนหนี้สินซึ่งเกิดขึ้นจากสัญญาเช่าที่มีลักษณะเป็นสัญญาเช่าการเงิน

สมการการเปลี่ยนแปลงของเงินสด

สมการการเปลี่ยนแปลงของเงินสดเกิดจากการปรับและกระจายสมการบัญชี (กัลยาณี กิตติจิตต์, 2543) สามารถอธิบายได้ดังนี้

จากสมการบัญชี

สินทรัพย์ = หนี้สิน + ส่วนของเจ้าของ

ถ้ากระจายคำว่าสินทรัพย์ออกเป็นเงินสดและสินทรัพย์อื่นๆนอกจากเงินสด ก็จะสามารถเขียนสมการบัญชีได้ดังนี้

เงินสด + สินทรัพย์อื่นนอกจากเงินสด = หนี้สิน + ส่วนของเจ้าของ

รายการค้าที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อมูลค่าทำให้มูลค่าเปลี่ยนแปลงและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นยังคงทำให้สมการบัญชีเท่ากันอยู่เสมอ สมการบัญชีที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นสามารถเขียนโดยใช้เครื่องหมาย Δ แทนค่าว่าการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

$$\Delta \text{ เงินสด} + \Delta \text{ สินทรัพย์อื่นนอกจากเงินสด} = \Delta \text{ หนี้สิน} + \Delta \text{ ส่วนของเจ้าของ}$$

ถ้าจะคำนวณหาการเปลี่ยนแปลงของเงินสด อาจเขียนสมการเปลี่ยนแปลงของเงินสดได้ดังนี้

$$\Delta \text{ เงินสด} = \Delta \text{ หนี้สิน} + \Delta \text{ ส่วนของเจ้าของ} - \Delta \text{ สินทรัพย์อื่นนอกจากเงินสด}$$

จากสมการการเปลี่ยนแปลงของเงินสดข้างต้น สามารถนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำกระแสเงินสดได้ กล่าวคือ ถ้าต้องการทราบการเปลี่ยนแปลงของเงินสดว่าเป็นเพราะอะไรก็สามารถพิจารณาได้จากการเปลี่ยนแปลงของหนี้สิน การเปลี่ยนแปลงของส่วนของผู้ถือหุ้นและการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์อื่นนอกจากเงินสด ดังนี้

การเพิ่มขึ้นของเงินสด พิจารณาจาก การเพิ่มขึ้นของหนี้สิน การเพิ่มขึ้นของส่วนของผู้ถือหุ้น และการลดลงของสินทรัพย์อื่นนอกจากเงินสด

การลดลงของเงินสด พิจารณาจาก การลดลงของหนี้สิน การลดลงของส่วนของผู้ถือหุ้น และการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์อื่นนอกจากเงินสด

จากรายการข้างต้น จะพบว่าการศึกษาสาเหตุของการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของเงินสดสามารถกระทำได้โดยพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงของทุกรายการในงบดุลยกเว้นเงินสด ได้แก่ หนี้สิน ส่วนของผู้ถือหุ้นและสินทรัพย์อื่นนอกจากเงินสด

1.3. แนวคิดเกี่ยวกับกำไร การวัดมูลค่ากำไร และงบกำไรขาดทุน

ศศิวิมล มีอำพล (2547) ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับกำไร การวัดมูลค่ากำไรและงบกำไรขาดทุน ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับกำไร

ความหมายของกำไร (Income) นั้นมีหน่วยงานที่ให้นิยามของกำไรว่ากำไรไว้ เช่น APB (1970b, para 134) ให้ความหมายไว้ว่าหมายถึง “ Net income (net loss) – the excess (deficit) of revenue over expenses for an accounting period” หมายความว่า กำไรเป็นส่วนเกินระหว่างรายได้และค่าใช้จ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีในทางตรงกันข้าม ขาดทุนคือส่วนเกินของค่าใช้จ่ายที่สูงกว่ารายได้

สำหรับ FASB (1985b,para70) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “Comprehensive income is the change in equity (net assets) of an entity during a period of transactions and other events and circumstances from no owner source” หมายความว่า กำไรเป็นการเปลี่ยนแปลงในส่วนทุนหรือการเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิในรอบระยะเวลาบัญชี

Professor Bedford ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับกำไรไว้ 3 รูปแบบ ดังนี้คือ

1. Psychic income หมายถึง กำไรที่วัดในรูปแบบของความพึงพอใจในความต้องการของมนุษย์ การวัดกำไรในรูปแบบนี้จะค่อนข้างยากเนื่องจากความต้องการของมนุษย์ ไม่สามารถระบุเป็นจำนวนได้ และจะเกิดความพึงพอใจได้หลายระดับ

2. Real income หมายถึง กำไรที่วัดทางด้านเศรษฐศาสตร์ซึ่งวัดจากความมั่งคั่งจากการเพิ่มขึ้นของเศรษฐทรัพย์ (Wealth) โดยวัดจากการบริโภครวมกับการออมซึ่งการออมคือ ส่วนทุนที่เพิ่มขึ้น

3. Money income หมายถึง กำไรที่วัดจากการเพิ่มขึ้นของค่าที่วัดได้ในรูปตัวเงิน จะเห็นได้ว่าความหมายของกำไรมีหลากหลายขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้ที่จะวัด ส่วนในทางบัญชีกำไรหมายถึงการที่กิจการมีรายได้ มากกว่าค่าใช้จ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีที่จะวัดผลประกอบการมีการวัดกำไรได้หลายรูปแบบมีแนวความคิดหนึ่งของทางเศรษฐศาสตร์ที่วัดกำไรในรูปของการเพิ่มของทุน

แนวคิดเกี่ยวกับทุนและการรักษาระดับทุน

แนวคิดเกี่ยวกับทุนและการรักษาระดับทุน (Capital Maintenance Concepts) นั้นสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้คือ

1. ทุนทางการเงิน (Financial capital maintenance) จะวัดการเพิ่มขึ้นของทุนด้วยทุนทางการเงินกล่าวคือ จะวัดการเกิดขึ้นของทุนเมื่อมูลค่าของสินทรัพย์สุทธิในวันสิ้นงวดสูงกว่ามูลค่าของสินทรัพย์ในวันต้นงวด โดยมูลค่าของสินทรัพย์สุทธินั้นสามารถพิจารณาจากส่วนที่เจ้าของนำมาลงทุนในรูปของสินทรัพย์ ซึ่งส่วนที่เพิ่มขึ้นนั้นจะไม่รวมรายการที่เกิดขึ้นระหว่างกิจการกับเจ้าของเช่นเงินทุนที่เจ้าของนำมาลงทุน ในการวัดกำไรตามแนวความคิดนี้เป็นแนวคิดวิธีการวัดผลกำไร จากรายการและเหตุการณ์ทางบัญชี (Transaction Based) ซึ่งแนวคิดวิธีการวัดผลกำไรจากรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีนี้กิจการจะบันทึกรายการหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชี และอีกแนวคิดวิธีการวัดผลกำไรคือวิธีการวัดผลกำไรจากกิจกรรม (Activity Based) นั่นกิจการจะวัดผลกำไรจากกิจกรรมในการดำเนินธุรกิจของกิจการจึงทำให้กิจการสามารถวัดผลการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมได้

2. ต้นทุนทางการผลิต (Physical Capital Maintenance) จะวัดการเพิ่มขึ้นของทุนด้วยความสามารถทางการบริหารจัดการทางการผลิตโดยพิจารณาจากกำลังการผลิตในวันสิ้นงวดบัญชีที่สูงกว่ากำลังการผลิตในวันต้นงวด ซึ่งส่วนเพิ่มนั้นจะไม่รวมรายการที่เกิดขึ้นระหว่างกิจการกับเจ้าของเช่นเงินทุนที่เจ้าของนำมาลงทุน

ข้อแตกต่างระหว่างทุนทางการเงินและทุนทางการผลิตข้อหนึ่งคือ ทุนทางการผลิตนั้นจะไม่รวมรายการกำไรหรือขาดทุนไว้ในการคำนวณกำไรสุทธิแต่สำหรับทุนทางการเงินนั้นจะรวมรายการกำไรหรือขาดทุนไว้ในการคำนวณกำไรสุทธิ

การวัดมูลค่ากำไร

1. ใช้ราคาในการจัดหา (Entry Price or Replacement Cost) โดยราคาในการจัดหาเป็นราคาที่ได้มาโดยการพิจารณาว่าถ้ากิจการต้องการให้ได้มาซึ่งสินทรัพย์ที่คล้ายคลึงกันนั้นในวันนี้กิจการต้องจ่ายเงินเท่าใด ความยากลำบากในการวัดมูลค่านี้ คือ การประมาณมูลค่าการจดหานั้นเป็นไปได้ยาก สินทรัพย์บางชนิดไม่มีตลาดซื้อขายคล่องทำให้การประมาณราคาไม่ชัดเจน

2. ใช้ราคาในการจำหน่าย (Exit Value or Selling Price) โดยราคาในการจัดหาเป็นราคาที่ได้มาโดยการพิจารณาว่าถ้ากิจการต้องการให้ได้มาซึ่งสินทรัพย์ที่คล้ายคลึงกันนั้นในวันนี้กิจการจะต้องจ่ายเงินเท่าใด ความยากลำบากในการวัดมูลค่าด้วยวิธีนี้ คือ การประมาณมูลค่าการจดหานั้นเป็นไปได้ยาก สินทรัพย์บางชนิดไม่มีตลาดซื้อขายคล่องทำให้การประมาณราคาไม่ชัดเจน

3. มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดคิดลด (Discounted Present Value of Expected Future Cash Flows) ในการวัดมูลค่ากำไรด้วยวิธีนี้ จะนำกระแสเงินสดสุทธิที่คาดว่าจะได้รับจากสินทรัพย์ในอนาคตมาคิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยเพื่อหาค่าปัจจุบัน ซึ่งตามแนวความคิดนี้จะมีปัญหาในการคำนวณเนื่องจากต้องอาศัยการประมาณการของกระแสเงินสดในอนาคตในช่วงเวลาต่างๆ รวมทั้งต้องประมาณการอายุที่สินทรัพย์นั้นจะให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ยังต้องประมาณการอัตราคิดลดที่เหมาะสมด้วย ในกรณีที่กิจการสามารถประมาณกระแสเงินสดในอนาคตได้และใช้อัตราคิดลดที่เหมาะสมด้วยในกรณีที่กิจการมีความเกี่ยวข้องกันแยกออกจากกันยาก

งบกำไรขาดทุน

งบกำไรขาดทุน (Income Statement) บางครั้งก็เรียกว่า Profit and Loss Statement หรือชื่อย่อว่า P/L นอกจากนี้บางกิจการอาจเรียกว่า Statement of Earnings ซึ่งงบกำไรขาดทุนเป็นงบการเงินที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่ง โดยผู้ใช้งบการเงินจะใช้ งบการเงินนี้เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไร (Profitability) ของกิจการอันแสดงถึงความสามารถในการบริหารจัดการของกิจการ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากงบกำไรขาดทุนนั้นจะช่วยให้ผู้ใช้

งบการเงินสามารถประมาณการจำนวน ระยะเวลาของกระแสเงินสดในอนาคตได้ กล่าวได้ว่างบกำไรขาดทุนเป็นงบการเงินที่รายงานให้ทราบถึงผลประกอบการการดำเนินงานของกิจการในอดีตที่ผ่านมา โดยสามารถบอกให้ทราบว่ากิจการมีผลประกอบการเป็นอย่างไร เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา และสามารถนำไปเปรียบเทียบกับคู่แข่งกันได้

นอกจากนี้งบกำไรขาดทุนยังใช้ในการทำนายผลประกอบการในอนาคตได้ โดยบอกเป็นแนวโน้มที่คาดว่าจะเกิดขึ้น แต่อย่างไรก็ตามผู้ซึ่งงบกำไรขาดทุนต้องพึงระวังเสมอว่าการที่กิจการมีผลประกอบการในอดีตดี ไม่ได้หมายความว่าผลประกอบการในอนาคตจะดีเสมอไป สรุปได้ว่างบกำไรขาดทุนเป็นงบการเงินที่แสดงถึงผลการดำเนินงานของกิจการในอดีตที่ผ่านมาและสามารถใช้ในการประมาณการกระแสเงินสดของกิจการในอนาคตได้

งบกำไรขาดทุนเป็นงบการเงินที่รายงานถึงผลประกอบการของกิจการ ดังนั้นรายการที่จะแสดงในงบกำไรขาดทุนนี้จึงประกอบด้วยรายได้ หัก ค่าใช้จ่าย รวมถึง กำไร และ ขาดทุน

1.4. เงินปันผล

ศศิวิมล มีอำพล (2547) ได้อธิบายเกี่ยวกับประเภทของการจ่ายเงินปันผลมีอยู่ 5 ประเภทดังนี้

1. การจ่ายปันผลเป็นเงินสด
2. การจ่ายเงินปันผลเป็นสินทรัพย์อื่นที่มีใช้เงินสด
3. การจ่ายเงินปันผลเป็นเอกสารแสดงหนี้สินของบริษัท
4. การจ่ายเงินปันผลเป็นหุ้นปันผล
5. การจ่ายเงินปันผลเพื่อเป็นการคืนทุน

โดยแต่ละประเภทของการจ่ายปันผลจะสามารถอธิบายลักษณะและแสดงการบันทึกการจ่ายปันผลในแต่ละรูปแบบดังนี้

1. การจ่ายเงินปันผลเป็นเงินสด

การจ่ายปันผลเป็นเงินสดเป็นวิธีที่นิยมปฏิบัติของบริษัทในกรณีที่มีสภาพคล่องเหลือมากเพียงพอที่จะจ่ายได้ เพราะการจ่ายเป็นเงินสดจะทำให้กำไรสะสมและเงินสดของบริษัทลดลง ดังนั้นการจ่ายเงินสดปันผลต้องระวังไม่ให้จ่ายมากเกินไป จนทำให้กระทบกระเทือนเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทได้

2. การจ่ายปันผลเป็นสินทรัพย์อื่นที่มีใช้เงินสด

ในกรณีที่บริษัทมีกำไรสะสมจำนวนมากและจะจ่ายเงินปันผลให้ผู้ถือหุ้น แต่มีเงินสดไม่เพียงพอที่จะจ่ายได้เนื่องจากเกรงว่าเงินทุนหมุนเวียนจะขาดสภาพคล่อง บริษัทอาจ

จ่ายเงินปันผลเป็นสินทรัพย์อื่นนอกจากเงินสดได้ เช่น สินค้าคงเหลือ อสังหาริมทรัพย์ หรือ หลักทรัพย์ตราสารของบริษัทอื่นซึ่งบริษัทถือไว้เป็นเงินลงทุน ซึ่งในการนำสินค้านี้คงเหลือหรือ อสังหาริมทรัพย์มาจ่ายเป็นเงินปันผลไม่ค่อยนิยมกระทำกัน เนื่องจากมีปัญหายุ่งยากในการแบ่ง สินทรัพย์เหล่านั้นให้แก่ผู้ถือหุ้น ดังนั้นบริษัทส่วนใหญ่มักประกาศจ่ายเงินปันผลเป็นหลักทรัพย์ ของบริษัทอื่น เช่น หุ้นสามัญของบริษัทอื่น

3. การจ่ายเงินปันผลเป็นเอกสารแสดงหนี้สินของบริษัท

เมื่อบริษัทมีเงินสดไม่เพียงพอที่จะจ่ายเงินปันผลได้ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด คือ ภายใน 1 เดือน นับแต่วันที่ที่ประชุมผู้ถือหุ้นลงมติ บริษัทอาจเลื่อนระยะเวลาการจ่ายเงินสดออกไป โดยการจ่ายเงินปันผลเป็นเอกสารแสดงหนี้สินของบริษัทให้กับผู้ถือหุ้นไปก่อน เช่น ตัวเงินจ่าย ซึ่ง อาจเป็นตั๋วชนิดมีดอกเบี้ยหรือไม่มีดอกเบี้ยก็ได้ เมื่อตัวครบกำหนดจึงจ่ายเงินสดตามจำนวนที่ระบุ หน้าตัว พร้อมด้วยดอกเบี้ยตามตัวถ้าหากมี แต่อย่างไรก็ตามการจ่ายเงินปันผลในกรณีนี้ไม่เป็นที่ นิยมใช้กันมากนัก

4. การจ่ายปันผลเป็นหุ้นทุน หรือการจ่ายหุ้นปันผล

เมื่อบริษัทมีเงินสดไม่พอที่จะจ่ายปันผล หรือบริษัทต้องการเก็บเงินสดไว้เพื่อ ขยายกิจการ บริษัทอาจทำได้โดยการนำหุ้นทุนของบริษัทเองไปจ่ายปันผลให้กับผู้ถือหุ้นตาม อัตราส่วนจำนวนหุ้นที่ผู้ถือหุ้นแต่ละคนถืออยู่ ซึ่งหุ้นปันผลอาจจ่ายจากหุ้นที่จดทะเบียนเพิ่มเติม หรือหุ้นที่ยังมิได้นำออกจำหน่าย หรือหุ้นที่ซื้อคืนมา การจ่ายหุ้นปันผลนั้นควรจ่ายเป็นหุ้นชนิด เดียวกันกับที่ผู้ถือหุ้นถืออยู่ โดยปกติจะจ่ายเป็นหุ้นสามัญปันผลให้กับผู้ถือหุ้นสามัญ

ทั้งนี้การจ่ายปันผลเป็นหุ้นมิได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์หรือ หนี้สินของกิจการ แต่เป็นเพียงการโอนกำไรสะสมไปเป็นทุนอย่างถาวรการจ่ายปันผลเป็นหุ้นจึง เปลี่ยนแปลงเฉพาะรายการในส่วนของผู้ถือหุ้นเท่านั้น โดยกำไรสะสมจะลดลงและหุ้นทุนจะ เพิ่มขึ้น ซึ่งยอดรวมส่วนของผู้ถือหุ้นจะยังคงเท่าเดิม

การจ่ายเงินปันผลมีผลทำให้จำนวนหุ้นเพิ่มขึ้นแต่ไม่ทำให้อัตราส่วนได้เสียของผู้ ถือหุ้นเปลี่ยนแปลง ถ้าบริษัทมีหุ้นทุนเพียงชนิดเดียว แต่ถ้าบริษัทมีหุ้นทุนอยู่ 2 ประเภท และ จ่ายเงินปันผลแตกต่างกัน เช่น จ่ายเงินสดปันผลให้กับผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิ แต่จ่ายหุ้นปันผลให้กับผู้ ถือหุ้นสามัญ ซึ่งกรณีเช่นนี้จะมีผลทำให้อัตราส่วนได้เสียของผู้ถือหุ้นสามัญและผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิ เปลี่ยนแปลงไป

5. การจ่ายปันผลเพื่อเป็นการคืนทุน

การจ่ายปันผล ในลักษณะคืนทุน เป็นการจ่ายปันผลที่บริษัทจ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้นใน กรณีที่บริษัทจะเลิกกิจการทั้งหมดหรือบางส่วน และเมื่อบริษัททำการค้าเกี่ยวกับสินทรัพย์

สิ้นเปลือง โดยเงินปันผลจ่ายที่บริษัทจ่ายนั้นส่วนหนึ่งถือเป็นการแบ่งผลกำไรให้ และอีกส่วนหนึ่งถือเป็นการคืนทุน ซึ่งจำนวนเงินปันผลที่จ่ายจากยอดกำไรในบัญชีกำไรสะสมรวมกับมูลค่าเสื่อมสิ้น

1.5. อัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร

อัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไรตามที่ เริงรัก จำปาเงิน (2544) ได้อธิบายไว้ อัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร จะแสดงถึงผลกระทบของสภาพคล่อง การจัดการสินทรัพย์และหนี้สิน ที่มีผลต่อการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งอัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไรจะแตกต่างกับความสามารถในการทำกำไร เนื่องจากความสามารถในการทำกำไรจะเป็นผลที่เกิดจากนโยบายและการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ของบริษัท ทั้งนี้การคำนวณอัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไรตามที่ เริงรัก จำปาเงิน (2544) อธิบายไว้มีดังนี้

1. Profit Margin on Sales จะคำนวณโดยการนำกำไรสุทธิ (Net Income) หารด้วยยอดขาย (Sales) ซึ่งจะได้กำไรต่อยอดขายหนึ่งบาท:

$$\text{Profit Margin on Sales} = \frac{\text{Net income available to common stockholders}}{\text{Sales}}$$

ผลลัพธ์บ่งชี้ให้ทราบว่ากิจการมีกำไรสุทธิเป็นร้อยละเท่าไรของยอดขาย อัตราส่วนนี้ยิ่งสูงยิ่งดีแสดงความสามารถในการทำกำไรสุทธิ

2. Basic earning power (BEP) ratio จะคำนวณโดยการนำกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษี (EBIT) หารด้วยสินทรัพย์ทั้งหมด (Total assets):

$$\text{Basic earning power (BEP) ratio} = \frac{\text{EBIT}}{\text{Total assets}}$$

อัตราส่วนนี้ แสดงถึงความสามารถในการทำกำไรจากสินทรัพย์ของบริษัท ก่อนที่จะถูกกระทบโดยภาษีและการใช้หนี้สิน ซึ่งอัตราส่วนนี้จะเป็นประโยชน์ในการเปรียบเทียบบริษัทที่มีความแตกต่างกันทั้งในสถานะทางภาษีและปริมาณการใช้หนี้สิน

3. Return on total assets หรือ ROA จะวัดถึงผลตอบแทนจากสินทรัพย์หลังดอกเบี้ยและภาษี:

$$\text{Return on total assets} = \frac{\text{Net income available to common stockholders}}{\text{Total assets}}$$

ผลลัพธ์ที่ได้แสดงว่ากิจการใช้สินทรัพย์ได้มีประสิทธิภาพเพียงใด หรืออาจเป็นที่สินทรัพย์ใช้ประโยชน์ได้น้อยเนื่องจากเสื่อมคุณภาพ ถ้าอัตราส่วนนี้สูงแสดงว่ากิจการใช้สินทรัพย์แล้วก่อให้เกิดกำไรสูง ถ้าอัตราส่วนนี้ต่ำแสดงว่าการใช้สินทรัพย์แล้วก่อให้เกิดกำไรน้อย

4. Return on common equity หรือ ROE เป็นอัตราส่วนของกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งก็คือผลตอบแทนในส่วนของผู้ถือหุ้น:

$$\text{Return on common equity} = \frac{\text{Net income available to common stockholders}}{\text{Common equity}}$$

ผู้ถือหุ้นนั้นลงทุนในบริษัท โดยหวังว่าจะได้รับผลตอบแทนจากเงินที่ลงไป ซึ่งอัตราส่วนนี้ จะชี้ให้เห็นว่าผู้ถือหุ้นจะได้รับผลตอบแทนดีเลวเพียงใด ในด้านของตัวเลขทางบัญชี

2. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Bradshaw Richardson and Sloan R.G (2006) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมจัดหาเงินกับผลตอบแทนของหลักทรัพย์อนาคต และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลคือการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ซึ่งการศึกษามีตัวแปรต้นได้แก่ การจัดหาเงินทุนภายนอกสุทธิ การเปลี่ยนแปลงในการจัดหาเงินทุน และการเปลี่ยนแปลงในการจัดหาเงินกู้ยืม และตัวแปรตามได้แก่ ผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นปัจจุบัน และผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นในอนาคต ซึ่งผลการศึกษาพบว่ากระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในอนาคต

Gavin J.C. (2005) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมจัดหาเงิน การจัดการกำไร และผลการดำเนินงานของกิจการ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคืองบการเงินของบริษัทมหาชนที่มีรายงานทางการเงินอยู่ในช่วงปี ค.ศ.1993 ถึง ค.ศ.2002 โดยวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องกันระหว่างการจัดหาเงินและผลการดำเนินงาน ซึ่งใช้ข้อมูลงบการเงินในการพิจารณากิจกรรมจัดหาเงินทั้งหมด ผลการศึกษาพบว่า เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบของผลการดำเนินงานโดยมีความเกี่ยวข้องกับประเภทของกิจกรรมจัดหาเงิน และพบความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามของกิจกรรมจัดหาเงินกับการเปลี่ยนแปลงผลการดำเนินงาน

จินตนา โลहितหาญ (2556) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินกับผลการดำเนินงาน ความสามารถในการทำกำไรและมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดในอนาคต กลุ่มตัวอย่างคือ งบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ไทย กลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ จำนวน 4 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2551 ถึงปี พ.ศ.2554 ซึ่งได้แบ่งกิจกรรม จัดหาเงินออกเป็น 2 ประเภท คือ กระแสเงินสดสุทธิจากการกู้ยืมเงินและกระแสเงินสดสุทธิจากการออกหุ้นทุน สถิติใช้ในวิเคราะห์ข้อมูลคือ (Descriptive Statistics) การทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษาพบว่ากระแสเงินสดสุทธิจากการกู้ยืมเงินมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการดำเนินงานและมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดในอนาคต ส่วนกระแสเงินสดสุทธิจากการออกหุ้นทุนมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามกับผลการดำเนินงานความสามารถในการทำกำไรและมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดในอนาคต

ฐาณิต อภิเชษฐโยธา (2554) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงของเงินปันผลกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคตของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยได้ทดสอบสมมติฐานเรื่องทฤษฎี การส่งสัญญาณของเงินปันผล โดยใช้การเปลี่ยนแปลงของเงินปันผล เป็นตัวแปรตามเพื่อหาความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของกำไรในอนาคตและความสามารถในการทำกำไรในอนาคต โดยทำการศึกษาในรูปแบบเส้นตรงและไม่ใช้เส้นตรง เพื่อควบคุมตัวแปรในทั้งสองรูปแบบ โดยทำการทดสอบแบบ cross - sectional regression ใช้ข้อมูลจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1659 ตัวอย่าง ในระหว่างปี พ.ศ. 2544 – 2553 โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่ม SETHD จำนวน 119 ตัวอย่างกับกลุ่ม non SETHD จำนวน 1169 ตัวอย่างเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการส่งสัญญาณของเงินปันผลระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกัน โดยกลุ่ม SETHD มีสภาพคล่องมูลค่าตลาดและความสามารถในการทำกำไรสูงกว่ากลุ่ม non SETHD และมีการจ่ายเงินปันผลอย่างสม่ำเสมอแตกต่างจากกลุ่ม non SETHD

ผลการวิจัยพบว่าในค่าความสัมพันธ์แบบรายปีพบความสัมพันธ์ทั้งที่เป็นไปตามสมมติฐาน และตรงกันข้ามกับสมมติฐาน แต่เมื่อทดสอบแบบ Pooled samples ก็ไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่สามารถสรุปทิศทางของความสัมพันธ์ได้ เพราะผู้บริหารต้องการให้ผู้ถือหุ้นพึงพอใจจึงต้องการให้การจ่ายเงินปันผลเป็นไปอย่างสม่ำเสมอและผู้บริหารอาจประเมินกำไรในอนาคตสูงเกินไป ทำให้จำนวนการจ่ายเงินปันผลไม่ได้สะท้อนกำไรในอนาคตที่แท้จริงของบริษัท

ธนินฐา มหาบุญพาชัย (2553) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินกับผลตอบแทนหลักทรัพย์และผลการดำเนินงานในอนาคต โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือ งบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ.2542-

2550 ซึ่งการศึกษาดังกล่าวใช้ตัวแปรต้นได้แก่ กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมจัดหาเงิน กระแสเงินสดสุทธิจากการกู้ยืม และ กระแสเงินสดสุทธิจากการออกหุ้นทุน ตัวแปรตามได้แก่ ผลตอบแทนหลักทรัพย์ในอนาคตและผลการดำเนินงานในอนาคต ซึ่งผลการศึกษาพบว่ากระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับผลตอบแทนหลักทรัพย์ในอนาคต และผลการดำเนินงานในอนาคตที่วัดจากกำไร/ขาดทุนจากการดำเนินงานหลังหักค่าเสื่อมราคา ส่วนกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินกับผลการดำเนินงานในอนาคตที่วัดจากกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

ผลการศึกษาข้างต้นอธิบายได้ว่ากระแสเงินจากกิจกรรมการจัดหาเงินที่เพิ่มขึ้นสร้างผลกำไรในอนาคตจากโครงการที่ต้องการนำเงินไปลงทุนได้อย่างแท้จริง ซึ่งก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเพิ่มขึ้น และกระแสเงินสดของกิจกรรมจัดหาเงินออกเป็น กระแสเงินสดจากการกู้ยืมเงิน และ กระแสเงินสดจากการออกหุ้นทุน พบว่า กระแสเงินสดสุทธิจากการกู้ยืมเงินไม่ได้มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับผลการดำเนินงานในอนาคต ในขณะที่กระแสเงินสดจากการออกหุ้นทุนมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานในอนาคตมากที่สุดไม่ว่าจะวัดผลการดำเนินงานด้วยกำไรหรือกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน จึงสามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมจัดหาเงินด้วยการออกหุ้นทุนถือเป็นสัญญาณเชิงลบต่อตลาดทุนและนักลงทุน

อภิเดช แววสุวรรณ (2550) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินกับผลตอบแทนหลักทรัพย์และผลการดำเนินงานในอนาคต โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2543 ถึง ปี พ.ศ. 2548 และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ โดยวิเคราะห์ข้อมูลแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม 8 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง และกลุ่มเทคโนโลยี ซึ่งการศึกษามีตัวแปรต้นคือ กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินรวม กระแสเงินสดสุทธิจากการกู้ยืมเงิน และกระแสเงินสดสุทธิจากการออกหุ้นทุน ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ ผลตอบแทนหลักทรัพย์ในอนาคต และ ผลการดำเนินงานในอนาคต

ผลการศึกษา ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% พบว่า 4 กลุ่มอุตสาหกรรมได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มอุตสาหกรรม และกลุ่มบริการ กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับผลตอบแทนหลักทรัพย์ในอนาคต จำนวน 6 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง และกลุ่มเทคโนโลยี

ส่วนผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินกับผลการดำเนินงานในอนาคต พบว่ากระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามกับผลการดำเนินงานในอนาคต จำนวน 6 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง และกลุ่มทรัพยากร ส่วนกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการดำเนินงานในอนาคตคือ กลุ่มธุรกิจการเงิน โดยกลุ่มที่ไม่พบความสัมพันธ์ใดใดจากการทดสอบคือ กลุ่มเทคโนโลยี เนื่องจากกลุ่มเทคโนโลยีมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในช่วง 1 ทศวรรษที่ผ่านมา อีกทั้งการระดมเงินทุนเพื่อพัฒนาธุรกิจอย่างต่อเนื่องทำให้ผลการทดสอบที่ได้ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวได้ว่ากลุ่มเทคโนโลยีมีความต้องการเงินทุนไปพัฒนาธุรกิจมากกว่าที่ผู้บริหารจะใช้โอกาสจากความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลในการจัดหาเงินทุน ในระหว่างที่มูลค่าหลักทรัพย์สูงกว่าความเป็นจริง ผลของมูลค่าหลักทรัพย์ภายหลังที่จัดหาเงินจึงไม่ลดลงตามสมมติฐาน

วนิชา เลิศพิริยสุวัฒน์ (2550) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนกระแสเงินสดกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคต โดยกำหนดให้ความหมายของความสามารถในการทำกำไรคืออัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม และใช้ข้อมูลจากงบกระแสเงินสดกิจกรรมดำเนินงานเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยนำข้อมูลงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ จำนวน 20 บริษัท เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 ถึงไตรมาสที่ 3 ของปี พ.ศ.2549 และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลคือการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) ซึ่งผลการศึกษาพบว่า อัตราส่วนกระแสเงินสดซึ่งได้แก่ Cash Flow to Liabilities, Operating Cash Margin และ Cash Return on Assets มีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคต และ อัตราส่วน Cash Return on Assets มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรในอนาคตมากที่สุด

สิริเกียรติ รัชชสุสานติ และ รวี लगานี (2550) ได้ศึกษาเรื่องสัญญาเงินปันผลที่สมบูรณ์ได้ทำการทดสอบทฤษฎีการจ่ายเงินปันผลของกิจการ โดยเสนอว่ากิจการสามารถที่จะใช้การจ่ายเงินปันผลที่แตกต่างจากการคาดการณ์ของนักวิเคราะห์เป็นสัญญาถึงผลประโยชน์ในอนาคตของกิจการได้ นอกจากนี้ยังได้ทดสอบด้วยว่าในวันที่มีการประกาศจ่ายเงินปันผลสูงกว่าหรือต่ำกว่าที่ได้คาดการณ์จากนักวิเคราะห์ จะมีผลตอบแทนเกินค่าปกติเป็นเท่าใด

ผลการวิจัยสนับสนุนแนวความคิดการส่งสัญญาการจ่ายเงินปันผลด้วยการจ่ายเงินปันผลที่แตกต่างจากการคาดการณ์ โดยพบว่าการจ่ายเงินปันผลที่แตกต่างจากที่คาดการณ์นั้นสามารถใช้บ่งบอกผลการดำเนินงานในอนาคต (ถ้าไรต่อหุ้นได้) ทั้งนี้การวิจัยทำให้เห็นได้ว่าสัญญาเงินปันผลที่

สมบูรณ์นั้นควรเป็นสัญญาเงินปันผลที่ได้ค้างถึงเงื่อนไขหรือภาวะในปัจจุบันของตลาดด้วย สัญญาเงินปันผลที่เกิดจากความแตกต่างระหว่างเงินปันผลที่จ่ายจริงกับเงินปันผลที่คาดการณ์โดยนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ถือได้ว่าเป็นตัวแทนของสัญญาเงินปันผลที่สมบูรณ์